

тість, відкрита до всієї повноти і нескінченності сучасного знання, відкрита творчості, толерантна до більшості різноманітних наукових позицій, прагнення до розкриття істини в повноті і не вичерпності навколишнього світу.

Література

1. Афонина И. Некоторые подходы к организации исследовательской деятельности студентов/ И. Афонина, Л. Барсукова// Дошкольное воспитание. – 2001. - №8. – С.91 – 94.
2. Зінченко В. Студент і науково – дослідна робота// Рідна школа. – 2001. - №2. – С.37.
3. Уйсімбаева Н. Науково – дослідницька діяльність як чинник зростання професійної компетентності// Рідна школа. – 2006. - №4. С.3-6.

СОЦІАЛЬНЕ ЗАМОВЛЕННЯ НА ПІДГОТОВКУ ВЧИТЕЛЯ-ВАЛЕОЛОГА

Страшко С.В., Животовська Л.А. (Київ)

В даний час, згідно зі стандартом загальної середньої освіти, у навчально-виховний процес школи впроваджено новий обов'язковий предмет "Основи здоров'я", який планується викладати з 1 по 12 класи. Загальна кількість часу, передбаченого навчальним планом на опанування цього предмету (1-11 кл.), становить 10 годин на тиждень, що показано в таблиці у порівняльному аспекті з іншими обов'язковими предметами, наведеними для прикладу (табл. 1).

Таблиця 1

Фрагмент типового навчального плану загальноосвітніх навчальних закладів I-II ступеня

Назва предмета	Кількість годин на тиждень у 1-12 класах												Σ
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12*	
Біологія	-	-	-	-	-	2	2	2	1,5	1	2	-	10,5
Основи здоров'я	1	1	]	1	1	1	1	0,5	0,5	1	1	-	10
Географія	-	-	-	-	-	2	2	2	2	1	-	-	9
Хімія	-	-	-	-	-	-	-	2	2	2	2	-	8
Музика	1	1	1	1	1	1	1	1	-	-	-	-	8
Образотворче мистецтво	1	1	1	1	1	1	1	-	-	-	-	-	7

* Навчальний час для 12 класу ще не визначено.

Для забезпечення викладання шкільних предметів оздоровчого спрямування на належному професійному рівні у 2003 році до чинного Переліку напрямів і спеціальностей, за якими здійснюється підготовка фахівців, у напрям "Педагогічна освіта" було введено спеціальність валеологію.

Згідно з розпорядженням Міністерства освіти і науки було розроблено та затверджено у травні 2006 року галузевий стандарт вищої освіти фахівця за педагогічною спеціальністю "Валеологія" освітньо-кваліфікаційного рівня бакалавра. У відповідності до цього стандарту бакалавр валеології повинен готуватись як учитель предметів оздоровчого спрямування загальноосвітніх навчальних закладів I-II ступеня та організатор валеологічної служби і отримати відповідну кваліфікацію.

Модель такої служби понад 10 років експериментально відпрацьовується у 2000 загальноосвітніх навчальних закладах України за проектом "Європейська мережа шкіл сприяння здоров'ю". Крім загальноосвітніх шкіл, органі-

затворів валеологічної служби потребують позашкільні навчальні та дитячі санаторно-лікувальні заклади, особливо в регіонах з несприятливою екологією. Орієнтовна потреба лише загальноосвітніх шкіл України в учителях основ здоров'я у 2009 році, коли викладання цього предмета буде здійснюватися в 1-9 класах, становитиме понад 20 тис. осіб (з розрахунку: 1 вчитель на школу).

Згідно з таблицею 1, вчитель-валеолог навіть у малокомплектній школі матиме середню тижневу навантаження 0,5 ставки. А враховуючи те, що підготовка вчителів в Україні здавна здійснюється за поєднаними спеціальностями, соціальний захист такого фахівця буде забезпечений.

Основна мета і задачі діяльності вчителя-валеолога. Основною метою діяльності вчителя-валеолога є формування гармонійно розвинених, фізично, психічно, соціально і духовно здорових майбутніх громадян України.

Провідним завданням його діяльності є формування в дітей та молоді позитивної мотивації до здорового способу життя, створення внутрішньої переконаності в його перевагах. Виходячи з цього "Валеологію" слід віднести до спеціальностей психолого-педагогічного спрямування, а підготовлених за цією спеціальністю фахівців - до педагогічних працівників, які здійснюють роботу, спрямовану на первинну профілактику девіантної поведінки, створення сприятливої соціокультурної ситуації для формування суспільно-значущої смисло-ціннісної життєвої стратегії у молоді.

Тому ґрунтовна психолого-педагогічна підготовка є необхідною умовою формування високого професіоналізму майбутнього валеолога, його готовності до здійснення валеологічної діяльності. Саме ця складова підготовки суттєво відрізняє вчителя-валеолога від вчителя-біолога, або медичного працівника.

У той же час здійснення просвітницької роботи з питань здоров'я (другий напрям діяльності вчителя-валеолога) потребує належного рівня природничо-наукової, зокрема біологічної, та початкової медичної підготовки фахівця. Ці складові принципово відрізняють професійну компетентність учителя-валеолога від такої практичного шкільного психолога і соціального педагога.

Третя складова професійної підготовки вчителя-валеолога - опанування основ практичної валеології. Ці уміння й навички необхідні для створення валеологічних умов у навчальному закладі, впровадження в практику новітніх здоров'язберігаючих технологій, здійснення моніторингу рівня здоров'я учасників освітнього процесу з застосуванням методів донозологічної діагностики тощо. Така складова відсутня в професійно-практичній підготовці будь-якого педагогічного працівника.

Структура освітньо-кваліфікаційної характеристики вчителя-валеолога згідно з соціальним замовленням. Освітньо-кваліфікаційна характеристика (ОКХ) бакалавра за спеціальністю "Валеологія" розроблялася нами з урахуванням зазначених вище складових його професійної компетентності. Враховувався позитивний досвід підготовки вчителя, який забезпечує навчання з предметів оздоровчого спрямування в розвинутих країнах Європи і Америки [2]. Професіограма такого вчителя обов'язково включає наступні знання, уміння і навички:

- гігієнічних вимог до навчально-виховного процесу;
- основних профілактичних заходів, спрямованих на збереження і підвищення рівня здоров'я учнів;
- методів функціональної діагностики здоров'я організму в цілому і окремих його функціональних систем;
- методів корекції фізичних і психічних вад донозологічного рівня;
- основ безпечної життєдіяльності школярів і надання першої медичної допомоги в невідкладних станах;
- методик розвитку фізичних і психічних якостей учнів;
- методик організації безпечного дозвілля учнів;
- планування навчального навантаження на учнів з урахуванням їхніх вікових та індивідуальних особливостей фізичного здоров'я та психоемоційного стану;

- методик проведення уроків і контролю знань, які забезпечують зменшення негативного впливу "шкільного стресу" на здоров'я і успішність учнів.

При розробці ОКХ враховувалося соціальне замовлення щодо змісту профілактичної роботи, який визначається актуальними проблемами здоров'я молоді:

- втрата соціально значущих ціннісних орієнтирів;
- поширення тенденції до протиправної та асоціальної поведінки;
- девіантна поведінка, пов'язана з вживанням наркотичних і токсичних речовин (алкоголю, наркотиків, тютюну, психотропних речовин тощо);
- відсутність мотивації дотримання здорового способу життя і збільшення внаслідок цього (гіподинамії, нераціонального харчування, емоційного перенапруження тощо) кількості хронічних захворювань;
- ранні й небезпечні статеві стосунки та їх наслідки (венеричні хвороби, ВІЛ/СНІД, аборти, хронічні захворювання репродуктивної системи, покинуті діти);
- зростання дитячої інвалідності у зв'язку з відсутністю необхідних знань щодо планування сім'ї;
- поширення депресивних станів і суїцидів тощо.

ОРГАНІЗАЦІЯ НАВЧАЛЬНОГО ДІАЛОГУ В ПРОЦЕСІ ПІДГОТОВКИ ВЧИТЕЛІВ ГЕОГРАФІЇ

Ткаченко О.Л. (Суми)

До недавнього часу школа була зорієнтована на засвоєння певного рівня знань, на оволодіння сукупністю вмінь і навичок. Однак сьогодення вимагає формування творчої особистості, пробудження громадської самосвідомості засобами шкільного навчання, щоб випускник сучасної школи був самостійним у інформаційному просторі, здатним досягати високих рівнів саморозвитку. Вирішення цієї проблеми передусім сприяє пошук форм і засобів залучення вчителів, студентів педагогічних вузів, учнів до активного навчального діалогу.

Основними завданнями підготовки вчителів, студентів педагогічних вузів, учнів до організації навчального діалогу вважаємо такі:

- налагодження діалогічної взаємодії між суб'єктами навчального процесу;
- переосмислення діалогічності змісту навчальних предметів;
- обґрунтування важливості особистісного засвоєння змісту конкретного навчального предмета учнем і застосування у подальшому навчальному діалозі;
- організація навчального матеріалу таким чином, щоб якнайкраще використовувати власний життєвий досвід учнів;
- розробка і застосування різноманітних операцій, що стосуються розвитку пам'яті кожного учня, уваги, комунікативних й інших особистісних якостей.

У процесі проведення змістово-діяльницького та інтеграційно-творчого етапів експериментальної роботи нами перевірялися необхідність переосмислення та збагачення теорією і методикою організації навчального діалогу змісту навчальних природничо-географічних предметів, а також вагомість застосування методів та форм інтерактивного навчання у підвищенні ефективності навчального діалогу.

Результати проведеного експериментального дослідження засвідчили інтегральну готовність учителів, студентів й учнів до інтенсифікації навчального діалогу і створення загальної інтенсивно-пошукової діяльності, яка характеризується підпорядкованістю змісту роботи вчителів і студентів педагогічного вузу завданням підвищення ефективності навчального діалогу, формуванням суб'єкт-суб'єктних стосунків у процесі навчання і виховання, прагненням застосовувати переважно діалогічні методи і форми у класній і